

היכל המעשה

סיפור לשבת

מאת: שמעון טיקוצקי

רשמי טיול באירופה

ערב סתווי היה זה, רוחות ירושלמיות הניעו את השיח המטפס על גוזזטרת האבן וחדרו פנימה אל המטבח בו התיישבה משפחת 'דביר' לארוחה משפחתית. האב, האם ובנם, פנחס. ניווח תבשילים אפף את המטבח, מזג האוויר הנעים תרם את שלו, ועדיין האווירה סביב השולחן רחוקה הייתה מלזרום על מי מנוחות.

הסיפור, יש לומר, לא החל בארוחה הנוכחית...

זו כבר תקופה ששני ההורים לבית דביר מודאגים. חשים שבנם, פנחס, אינו הילד שהם מכירים. משהו השתנה בו. זה לא 'הוא'. דוק של רצינות, ארשת של נחישות ננסך על פניו. והם אינם שבעי רצון מכך, בלשון המעטה.

פנחס, בנם היחיד, המחונן, שאמור היה לרכוש לעצמו השכלה גבוהה, להפוך לעורך דין או מתמטיקאי דגול, הולך ומתרחק מהיעדים האלו לטובת מטרות אחרות לגמרי, השמועות אומרות שהוא נתפס לאחת החסידיויות הגדולות, מתקרב לבני היישוב הישן, מי יודע הוא עוד עלול לצוץ יום אחד עם קפטסה שחורה ומגבעת קטיפה.

בתחילה עוד ניחמו את עצמם שמדובר במרד נעורים חולף, משהו שיעבור עם הזמן בלי להשאיר עקבות, אך הם התבדו. הנער שנשלח לא מכבר לישיבה תיכונית בדרום הארץ, אמור היה להמשיך במסלול צבא והשכלה, משמיע זמירות חדשות לבקרים, כבר לא בטוח שזה המסלול שהוא מחפש...

ספק אם הם עצמם יודעים את הסיבה האמתית, זו שגרמה למפנה הגדול הזה בחייו.

היה זה ליל שבת קודש אחד. בבית המדרש הגדול ברחוב רלב"ח, ב'שורות' המקיפות את השולחן, הטיש, מצטופפים כחומה מבוצרת מאות בחורים גוראיים המשתוקקים לחוות כפני קדשו של הרבי ה'בית ישראל' מגור זי"ע, האמור להיכנס בכל רגע לבית המדרש. ככל שנוקפות הדקות, הולך וגובר המתח בחלל, הלבבות סוערים ופועמים בחזוקה.

ולפתע הדלת נפתחת, הס מושלך בהיכל, הרבי יוצא מחדרו כשכולו אפוף להבה, שביל נבקע בין ההמונים והרבי צועד בתוכו. כדרכו, בטרם ייגש לעריכת השולחן, עורך הרבי סיור מהיר ברחבי בית המדרש, סוקר בסקירה אחת את המוני החסידים, לעתים עוצר ו'זורק' מילה או אמירה חטופה לאחד מהם.

אלו רגעי הוד מזווקקים, בית המדרש כולו, על מאות אלפי נוכחיו, כמו עוצר את נשימתו ברגעים אלו ויחידי הסגולה שזוכים שהרבי יפנה אליהם, יחליף עמם מילה או שניים, אלו לא ישכחו זאת גם כעבור שנים ועשרות שנים.

והנה זה קורה. הרבי נעצר ליד בחור אחד שחזותו החיצונית מעידה עליו שאינו משתייך לעדת החסידים, למעשה גם לא לציבור החרדי, כי אם לחוגים הדתיים.

‘בחור, מה שמך?’ שואל הרבי.

“שמי הוא פנחס דביר” (שם ומשפחה בדויים, כמו עוד פרטים מזהים ששוגו במעשה זה) משיב הבחור ביראת קודש.

הרבי כבר ממשיך וצועד למקומו, אך השיחה הקצרה הזו כבר פועלת את שלה. הבחור הצעיר חש טלטלה עזה, אש פנימית ניצצת בקרבו, ואולם הרבי אינו שוכח אותו גם במהלך עריכת השולחן. באורח נדיר הוא מורה לשגר אליו שיריים, במיוחד עכבור, והדבר הופך לשיחת היום.

אחרי השבת הזו מגיעה שבת נוספת, כשהרבי מרעיף על הבחור דגן, פנחס, קירובים השמורים רק ליחידים ממש.

לא חולפים ימים רבים ופנחס משנה כליל את אורחותיו, הוא מודיע להוריו כי אינו מתכוון להמשיך במסלול שיעדו לו. ‘החלטתי להיכנס לישיבה קדושה, בשנה הבאה בעזרת ה' אמשיך לישיבת 'קול תורה' בשכונת בית וגן' הוא מטיל את הפצצה בערב אחד, כשהורים אינם מסתירים את מורת רוחם.

קשה להם להורים המסורים לעכל שבנם בוחר לו דרך אחרת, הבדלי הסגנונות וההשקפות אינם מקובלים עליהם ולבסוף מתגבש בליבם רעיון, תקווה אחרונה שאולי תחזיר את בנם ל'תלם', מבחינתם כמובן...

זה קורה בארוחת ערב משפחתית שגרתית, שום סימן לא רומז על העומד להתרחש. 'יש לנו הפתעה בשבילך' פונה פתאום האם לבנה בנימה חגיגית צופנת סוד ומניחה על השולחן כרטיס מוכר.

“כרטיס טיסה?” משפשף פנחס את עיניו כלא מאמין.

“פנחס היקר, הכנו לך הפתעה, טיול באירופה... בעוד כמה שבועות אתה תצא לטיול לאורכה ולרוחבה של היבשת, תבקר בגרמניה המערבית, באיטליה העתיקה, בצרפת, בפראג, במוזיאונים המפורסמים, בשרדות היופי והפאר וגם במרכזי הדתות השונות. את הקבוצה שלך ינחה מדריך טיולים בעל שם, אחד הגדולים בתחום, מה שיבטיח שהטיול יהיה חוויה בלתי נשכחת”.

‘תודה, אבא ואמא, באמת תודה’ ממלמל פנחס מופתע כולו, כשאינו מבין כלל מהיכן ניחת הרעיון הזה.

‘הוא ייסע ינקה את הראש’ מכל השטויות שהצטברו לו לאחרונה, יראה עולם ויחזור אלינו הילד שתימדד הכרנו, כלומר עד לאחרונה” מסתורדים ההורים בינם לבין עצמם בשביעות רצון,

כשהם תולים בכך את ילבם, כטובע הנאחז בקרש אחרון.

בתום הארוחה, כשוך ההפתעה, כשמתעמק פנחס ‘באותיות הקטנות’ של תכנית המסע חושכות עיניו, החיוך נמחק אט אט מפניו. אם לפני שנה היה קופץ בהתלהבות מרוב שמחה ממסע שכזה, כעת תחושתו היא הפוכה לחלוטין. היעדים, האתרים המצוינים בתכנית המסע, רחוקים מלהיות 'מקומות קדושים', מה עושים?

הוא חש לכוד בין הפטיש לסדן, בין שתי אפשרויות שכל אחת מהן קשה מחברתה. לאכזב את הוריו, או את עצמו...

לאחר מחשבה הוא פונה לידידו הטוב, הבחור יהושע ק. לימים אחד מחשובי חסידי גור, אליו התודוע בתקופה האחרונה והפך לאחד מיידייו הקרובים, ‘יהושע, אני לא יודע כיצד לנהוג, מה לעשות, בשום אופן אינני רוצה לפגוע בכבוד הוריי היקרים, אינני יכול להטיח להם בפרצופם את הכרטיס היקר, זה מנוגד לגמרי ל'כבוד אב ואם'.

“מצד שני הרי פשוט לא ייתכן שאסע למקומות כאלו, להרוס את כל מה שבניתי לאחרונה במחי נסיעה? ומה יאמר הרבי שליט"א כשישמע היכן ביקרתי?”...

“אני אכנס אל הרבי בשבילך, אשאל אותו מה לעשות” מודיע לו יהושע ומניח את דעתו קמעא. ביראת קודש אזור יהושע עוז ונכנס לקודש פנימה, שוטח את שאלתו של ידידו הבחור פנחס, והרבי תופס חיש מהר את העניין לאשורו.

“אמור לו שהוא יכול לנסוע כרצון הוריו” מגיב הרבי על אתר להפתעתו של יהושע.

“אבל יש לי בקשה אחת” מוסיף הרבי כעבור רגע, “אמור לו שלאורך המסע, בסוף כל יום, ישגר שני מכתבים, אחד להורים ואחד אליי. במכתב להורים יסכם את כל החוויות הרוחניות שהיו לו, יספר על בתי החיים וקברי הצדיקים שהשתטח עליהם, על בתי הכנסת העתיקים והמיוחסים שבהם ביקר.

“לעומת זאת, במכתב שישלח אליי יתמצת את כל חוויות היום, מבלי להחסיר אף אחת מהן, ושייסע לחיים ולשלום ללא חשש”. ההוראה השנייה מפתיעה את יהושע לא פחות מקודמתה, אך כמובן שהוא אינו מהין לשאול אף שאלה. יוצא מן הקודש פנימה ומוסר את ההוראות לידידו פנחס שנושם לרווחה כאדם שיצא מן המצר. אין שמחה כהתרת הספקות.

בלב שמח הוא שב הביתה, מספר להוריו על ההחלטה הסופית “אני נוסע לטיול כמתוכנן”. הימים הבאים השכיחו מההורים את התקופה האחרונה, ההכנות לנסיעה הגדולה סחפו את כל בני המשפחה. בהגיע היום יצאו לשדה התעופה בלוד, נופפו לשלום לבנם שנבלע במטוס הגדול והמריא אל על.

כמה ימים חלפו מאז תחילת המסע, ואז החלו להגיע המכתבים...

לרגל יומא דהילולא של כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה"בית ישראל" מגור זי"ע - ב' אדר

“אבא ואמא יקרים, היום השתטחתי על קברו של המהר"ל מפראג זי"ע, ביקרתי בבית הכנסת ‘אלטנוי שוהל’... היום הייתי בוורמס ראיתי את ביתו של רש"י הקדוש... ראיתי את שער טיטוס ברומא, את המנורה החרוטה עליו הנישאת בידי יהודים המובלים לשבי לאחר חורבן בית המקדש”...

במקביל לא שוכח פנחס כמובן לכתוב מדי יום מכתבים אל הרבי שמהווים בעצם סיכום מושלם של רשמי טיול באירופה, מבלי להחסיר פרט. תיעוד מלא מרגע הנחיתה בשדה התעופה האירופי הקר ועד למילותיו והסבריו של המדריך, לרבות המלונות ומקומות השהייה בהן הוא מתארח.

כשמגיע לירושלים המכתב הראשון המתפרס על כמה גיליונות נייר צפופים, ממהר הבחור יהושע ק. לחדרו של הרבי. ‘יש כאן מכתב ראשון מפנחס’ הוא אומר כשאין לו ספק שהרבי ישלוף כעת את משקפיו וייתיישב לקרוא בעיון יתר את המכתב שהיה תנאי מוחלט לנסיעתו של פנחס.

אך להפתעתו הרבה לא מיניה ולא מקצתיה, הרבי אינו פותח כלל את המעטפה ומניחה בצד.

“האומנם חשבת שמעניין אותי מה נעשה באירופה?” הוא פונה אליו כשבת שחוק נסוכה על פניו, “מטרתי הייתה אחת, שפנחס יידע שהרבי יקרא את כל אשר נעשה עמו, וממילא כבר ישמור על טהרת נפשו ויתנהג כראוי לאורך המסע”...

את החצי השני לא הסביר הרבי, אך כמובן מאליו מטרתו המוחוכמת הייתה להעביר בכך מסר להורים כי אדריכלות אירופאית מימי הביניים כבר אינה מעסיקה את בנם, גם לא מוזיאונים, מרכזי תרבות וטירות מלכים למיניהם, העסק ‘אבוד’ אתו, אליו כבר מדברים אך ורק אוצרות יהודיים רוחניים.

והמסר הזה אכן פעל את פעולתו. המכתבים האלו הבהירו סופית להוריו של פנחס כי בנם בחר לעצמו דרך חיים משלו, ויותר הם לא עמדו בדרכו.

מהטיול באירופה חזר פנחס ממוקד עוד יותר בשאיפות חייו, כעבור זמן קצר התקבל לישיבת ‘קול תורה’ והפך לאחד מתלמידיו המובהקים של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, כשהוא עולה מעלה בתורה ויראת שמים.

הקשר עם הרבי ה'בית ישראל' אף הוא הלך והתעצם עם השנים, בהשפעתו הוא ממשיך הלאה לישיבת 'חברון', ואם כי מעולם לא שינה את לבושו ללבוש חסידי מלא, זכה ר' פנחס לקשר טמיר ומיוחד עם הרבי ה'בית ישראל', קשר שעד היום יודעים וסחים אחריו חסידים בני הדור ההוא גדולות ונצורות.

מקור: שמעתי מאחד מחסידי גור שליט"א ששמע את הסיפור לפרטיו מפי הרה"ח ר' יהושע קליינלרר שליט"א, מחשובי החסידים וממקורביו ואנשי סודו של הרבי ה'בית ישראל' מגור זי"ע, ותשוחח ל'.